

Kozen haar broers voor de christendemocratie, Tine VAN ROMPUY voor de marxistische PVDA+

Zie ginds komt een zeilschip

Honderdduizend Belgen verwelkomden in 1936 de *Mercator* met het stoffelijke overschot van Damiaan.

- ▶ Het schoolschip *Mercator* nam het lichaam in Panama over van een Amerikaans schip
- ▶ De aankomst in Antwerpen en de tocht naar de grafkapel in Leuven waren een echt emotioneel evenement
- ▶ Tentoonstelling op het gerestaureerde schip vertelt over die laatste reis van Damiaan

Jozefien VAN HUFFEL

Vijftig extra treinen hadden de spoorwegen ingelegd. De rest van de menigte was met de auto gekomen, te voet of met de fiets. Op 3 mei 1936 wachtten in en rond Antwerpen honderdduizend mensen op de komst van de *Mercator*. Nu was dat zeilschip op zich prestigieus – als een soort varende ambassadeur van ons land bezocht het wereldtentoonstellingen en nam het deel aan races, maar deze keer had het een wel heel bijzondere vracht bij zich: het bracht het stoffelijke overschot van de zevenveertig jaar eerder overleden pater Damiaan terug naar zijn vaderland. Tussen de menigte op de kade stonden dan ook de koning, de kardinaal en de voltallige regering.

Het schip van toen, later ingericht als museumschip, herbergt momenteel (en na restauratie) *De laatste reis van Damiaan*, een ten-

toonstelling over de overbrenging. „Het was de *schoonste* taak die ze me ooit als commandant gaven”, vertelt kapitein Van de Sande, voormalig bevelhebber van de *Mercator*, in een getuigenis op band. „Vier dagen hadden we in Vlissingen de grote dag afge wacht, toen we begonnen aan onze tocht over de Schelde. Honderd boten en bootjes kwamen ons tegemoet, en overal rond de oevers stonden mensen.”

De eerste aanzet tot het overbrengen van het stoffelijk overschot van Molokaï naar België was een brief van koning Leopold III, anderhalf jaar eerder. Na de Eerste Wereldoorlog werd de zaligverklaring van Damiaan immers steeds meer een reële mogelijkheid, en op aansturen van de picpussen verzocht de koning de Amerikaanse president Franklin Roosevelt om de repatriëring. De leprakolonie op Molokaï verzette zich hevig, onder meer met vlammeleesersbrieven, maar de gouverneur van Honolulu gaf, gesteund door de plaatselijke bisschop, zijn toestemming.

En dus werd Damiaans graf geopend. Drie Amerikaanse bommenwerpers met een escorte van kleinere vliegtuigen vlogen het lichaam over naar Honolulu. In een speciaal gemaakte kist konden burgers, voor de eerste en zeker niet de laatste keer gedurende de reis, het stoffelijke overschot van de toekomstige heilige daar een week lang bezichtigen.

Aan boord van het Amerikaanse troepenschip *USAT Republic* begaf de kist zich vervolgens op zee. Het water was erg woelig, en toen de *Republic* San Francisco binnen-

In Oostende, op de gerestaureerde *Mercator*, verneemt u alles over de plechtige intocht in 1936 in Antwerpen (foto links) en Leuven (rechts). © Belga/Picpussen

stoomde, verdween bovendien de gezagvoerder van het schip. Voor de inwoners van Molokaï was deze allesbehalve rustige overtocht

De kist mocht niet te vroeg zijn voor het feest, dus maakte de *Mercator* omwegen op de oceaan

een onmiskenbaar teken: 'hun' pater Damiaan werd hen niet ongestraft ontnomen.

In Panama werd de lijk kist uiteindelijk overgebracht op de *Mercator*, die zich een maand tevoren toch al in Brazilië bevond en zich nu kon vrijmaken. De ope-

raticamer werd grafkapel. De reis zou normaal gezien ongeveer een maand duren, maar het schip deed letterlijk ommetjes op zee. De feestelijkheden in België werden immers door omstandigheden uitgesteld en de kist mocht niet te vroeg aankomen. Van De Sande getuigt hoe het schip onderweg nog in een storm terecht kwam: „Plotseling sloeg de zware lijk kist los. Met alle matrassen en kussens in het schip probeerden we ze op te vangen, zodat ze niet tegen de zijwand zou slaan.”

Eenmaal in Antwerpen werd de kist plechtig van boord gedragen en overgebracht naar de kathedraal voor een welkomsviering. Van daar ging ze met een praal-

wagen naar de Groenplaats, waar het volk Damiaan kon groeten. Een lijk wagen voerde het lichaam vervolgens van de Antwerpse stadsgrens naar Damiaandorp Tremelo voor een tussenstop, en de kist kwam rond middernacht aan in Leuven, opnieuw aange moedigd door duizenden mensen. Na een nachtwake bereikte pater Damiaan eindelijk zijn bestemming: het graf in de Sint-Antoniuskapel, de plek waar hij in 1863 ooit vertrok als missionaris.

De laatste reis van Damiaan, tot 31 december op de *Mercator*, in de jachthaven vlak bij het station van Oostende, alle dagen van 10 tot 17 uur. Meer info www.zeilschip-mercator.be of 059 51 70 10.